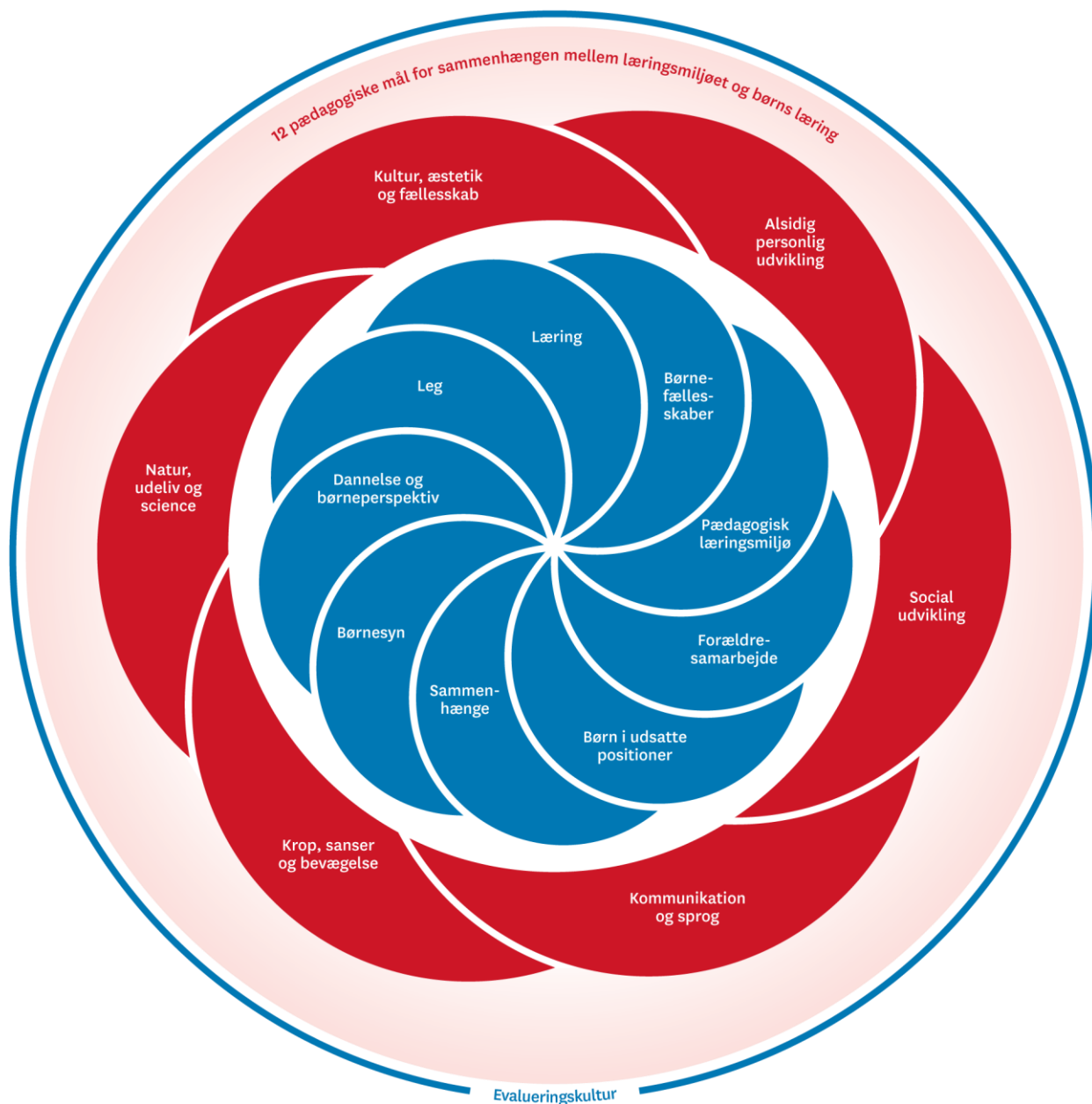

Pædagogisk læreplan for Samuelsgaarden 2019

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendt-

gørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Samuelsgaarden er en 93-årig gammel selvejende institution med driftsoverenskomst med Københavns kommune. Det betyder at vi skal overholde gældende lovgivning, men ikke fx indkøbskontrakter.

Historisk er vi startet i Samuelskirken og der blev samlet ind blandt borgerne på Nørrebro til bygning af vores hus. Derfor føler vi stadig en stor tilknytning til vores lokalsamfund og ønsker på sigt at skabe et åbnet hus, hvor lokal samfundet kan bydes ind efter åbningstid.

Samuelsgaarden er en institution med en klar målsætning om at være et mangfoldigt dag-institutionstilbud af høj kvalitet.

Vi har børn og familier fra alverdens forskellige etniske, kulturelle, religiøse og økonomiske baggrunde. Vi er stolte over at kunne inkludere alle, og generelt tage hensyn til menneskers forskellighed.

På Samuelsgaarden skal alle børn føle sig velkomne og forståede.

Vi tilstræber at den pædagogiske praksis i Samuelsgaarden er af høj kvalitet. Det skylder vi hinanden og børnene.

Derfor reflekterer vi meget over vores arbejde og faglighed. Vi arbejder med struktur og faglige diskussioner i højsædet, for at sikre sammenhæng og en god udvikling for såvel børn som personale.

Vi bor lige over for Rådmandsgadeskole og vi kan se skolen fra vores dejlig store legeplads.

Vi bor i et stort dejligt gammelt hus i 3 etager, uden elevator.

I stueetagen bor børnehaven og en vuggestuegruppe med direkte udgang til legepladsen.

På 1 sal bor resten af vuggestuen med deres egen udendørslegeplads, hvor de kan se ned til børnehaven.

På 2 sal bor fritidshjemmet, der ikke længere høre til Samuelsgaarden, men er udlejet til Københavns Kommune.

På 3 sal har vi en stor sal til motoriske aktiviteter, som vi flittigt bruger, samt mødelokale og IT-rum.

I vores klæder har vi et bestyrelseslokale, opbevaring, barnevognsrum og et keramikværksted. Keramikværkstedet bruges også uden for åbningstid til undervisning og indtægten herfra bruges til undervisning af social/økonomisk trængt fra lokalmiljøet. Her har vi et samarbejde med Næstehjælperne på Nørrebro.

Vi har 4 vuggestuegrupper, Regnbuen, Solstrålen, Skyen og Vandpytten. Vandpytten er for de største børn og samarbejder med de mindste børn i børnehaven.

Vi er normeret til 47 vuggestuebørn i alt.

Vi har 2 børnehavegrupper, Månestuen og Stjernestuen. Alle børn er i aldersinddelte grupper i aktiviteter, lillegruppen, mellemgruppen og storegruppen.

Vi er normeret til 42 børnehavebørn

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Samuelsgaardens børnesyn.

I Samuelsgaarden er vi særligt opmærksomme på at alle medarbejdere har viden om barnets udvikling. Ved at have denne viden kan vi som voksne bedre sætte os ind i hvordan barnet oplever, erfarer og handler i dets verden.

Vi gør os umage ved at se og forstå børnenes tanker og handlinger, samt hjælper med at oversætte børnenes intentioner. Vi er som voksne bevidste om at være nysgerrige på barnets intentioner, så barnet bliver set, hørt og respekteret. Det nødvendigt for barnets udvikling at barnet oplever at have medbestemmelse i sin egen hverdag og at vi som voksne opsætter rammer som understøtter dette ift. barnets aldersudvikling.

Vi er i hverdagen nysgerrige på hvordan barnet oplever verden. Vi har som voksne erfaringer, som vi håndterer verden ud fra, disse erfaringer har børn ikke (endnu). Vi er bevidste om vores egne oplevelser kontra barnets oplevelser

Børnene spejler sig i de voksnes måde at indgå i relationer på, hvilket stiller krav til de voksnes arbejdsfællesskab og den måde vi tænker og kommunikerer vores fag på. I Samuelsgaarden lægger vi stor vægt på at have stærk tilknytning til alle børnene, sådan at vi understøtter barnets egne fremtidige relationer, samt styrker deres tilknytning, der danner basis for udvikling og læring hvilket styrker barnets egne fremtidige relationer. Vi øver os som personale bl.a. via ICDP.

Samuelsgaardens syn på dannelse og børneperspektiv

Når vi i Samuelsgaarden taler om vores værdier og normer for dannelse er det en sammensætning af de forskellige former for dannelse, der er den kulturelle dannelse, den almene dannelse, den sociale dannelse, samt den identitetsskabende dannelse. Alle disse former for dannelse er vi som daginstitution ansvarlige får at skabe og stimulere.

Den identitetsskabende dannelse er en proces, der understøtter barnet i dets personlige rettesnor. "Hvem er jeg selv og hvem er jeg sammen med andre". Derfor vægter vi tiden og anerkendelsen af at vi som voksne guider og hjælper børnene ud fra vores viden om det enkelte barns personlighed. Vi anerkender det enkelte barns behov og mening, så barnet oplever at det er betydningsfuldt.

Vi har derfor mindre fokus på målet og mere fokus på processen. Her er selvhjulpethed en vigtig del, fra at kunne mestre at tage tøj på selv til at kunne mestre konflikter. Dette giver barnet en forståelse af sin egne værdi som individ.

Den sociale dannelse kan kun ske i samspil med andre. Derfor er udviklingen af et godt børnefællesskab særdeles vigtigt. Hvordan gør vi det i praksis så vi sikre, at alle børn har mulighed for at indgå i børnefællesskaber. For nogen børn er det meget nemt og for andre kræver det øvelse. Derfor har vi forskellige gruppe inddelinger både i vuggestuen og i børnehaven. Her bruger vi bl.a. lege manuskripter (visuelle), hvor rollelegen giver mulighed for at afprøve sig selv i andre roller fx frisør, tjener eller mor/far. Samling og måltidet er også oplagte tidspunkter, at øve sig i. Her er det færdigheder som at fortælle og lytte til egne og andre oplevelser der er i spil. Vi har i børnehaven ninja grupper for de store og for de mellemste børn, der rummer alle elementerne af dannelse, hvor formålet bl.a. er at øve sig i samspilsregler.

For at sikre at dannelsen har de bedste betingelser har vi alle fået undervisning i ICDP (International Child Development Programme) og i mentalisering. Begge dele handler dybest set om justering ift. barnet at se verden gennem barnets øjne og relationer.

Vores mål er at udvikle og støtte op om livsduelige børn, der både er hensynfulde og kritiske, kan tage ansvar for sig selv og andre og sigter mod at blive samfundsborger.

Læring, leg og børnefællesskaber

Vi har i Samuelsgaarden den indgangsvinkel at børnene lærer gennem leg. For os går de to aspekter hånd i hånd. Legen er barnets vinkel ind i børnefællesskaber, fantasi.,

interesser, nysgerrighed, og meget mere. Legen hænger sammen med dannelse, hvor barnet lærer at forstå sig selv og de andre børn.

Børn lærer ved at udforske med deres egen krop og sanser. Gennem legen udvikler barnet erfaring og styrker sit selvværd og selvtillid. Derfor er et trygt læringsmiljø alfa omega.

Den voksne har en vigtig rolle i børns leg, hvor skal den voksne positionere sig ift. det enkelte barn, hvordan følger den voksne barnets spor? den voksne skal have kendskab til børnegruppen således at han/hun kan hjælpe lege i gang, have fokus på de børn der

skal hjælpes ind i legen (og blive der) samtidig med at det skal være en vekslen mellem pædagogiske aktiviteter, rutiner og børne/voksne initierede lege. Vi arbejder sammen med børnene om at eksperimentere og være nysgerrige, ved at vise vores egen interesse og initiativ for legen. På den måde rykker vi barnets grænser på en tryk måde, så den emotionelle evne udvikles. Som nærværende voksne kan vi lave aftaler om lege, hvem der leger med hvem, hvor og hvad.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi er meget bevidst om at det pædagogiske læringsmiljø foregår fra vi åbner til vi lukker. Det betyder, at vi om morgen ser morgenmaden/stunden som et vindue, hvor vi kan have en dialog med børnene om hvad vi spiser, lytte til deres oplevelser, læse bøger, spille spil eller drage omsorg for de børn der syntes det er svært at sige farvel til forældrene. Vi har faste rutiner som gør dagen overskuelig fx, lægger vi i børnehaven dug på bordene når vi skal spise, at vi har tid til at vaske hænder og bruge garderoben som et læringsrum for

dialog og selvhjulpethed. Et helt oplagt tidspunkt for en til en kontakt er naturligvis pusletiden af de mindste børn. Her er der rig mulighed for øjenkontakt, dialog og relation.

Vi har indrettet vores stuer med forskellige legezoner, som til gode ser både forskellige interesser og alder.

Vores stuer både i vuggestuen og i børnehaven er indrettet med legezoner. Det er miljøer der tydeligt viser hvad man kan lege her. Vores legezoner er ikke stationære, da børnegruppen interesserfelt hele tiden ændres. Her er det de voksnes opgave at støtte op om ændringer af legezone fx fra Lego til togbane. Som voksne observerer vi om der er børn, der har brug for at blive ført ind i legen med hjælp fra en voksne.

Både i vuggestuen og i børnehaven har vi tilrettelagt aktiviteter, der både er aldersopdelt, men også aldersintegreret. Det betyder at børnene har mulighed for at spejle sig både i de børn de er på alder med, men også i både mindre og større børn. Fx har både vuggestue og børnehaven fælleslege (fx Bjørnen sover), temaer fx Bondegården og de dyr der bor der, vi tager på, turer der understøtter børns nysgerrighed og viden fx statens museum for kunst, vi laver keramik med alle børnegrupper, men inddelt efter alder.

Vi ønsker at præsentere børnene for forskellige muligheder for læring og derfor bruger vi "Åben dagtilbud" så meget som vi kan. Vi har bl.a. haft børnemassageforløb, hvor sanserne blev stimuleret og vakt.

Dette emne hænger sammen med alle emner i læreplaner og der vil derfor stå en uddybning under de forskellige punkter.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I vuggestuen holder vi den første samtale i løbet af den første uge fx har barnet en ynglings sang, hvordan er barnets sovevaner, hvordan gik fødslen og er der opmærksomhedspunkter, der er særlig for denne familie.

Derefter er der en 3 mdr. samtale som opfølgning på den første tilknytnings periode.

Når barnet starter i vuggestuen, får forældre og børn en dialogisk læsningsbog som gave, samt vi har en dialog om hvor vigtig samtalen med barnet er selv når barnet ikke har et sprog,

Når barnet er fyldt 2 år, afholdes endnu en samtale, hvor vi har en dialog om barnets trivsel.

Efter kommer en opstartssamtale eller en overleveringssamtale ved overgang til børnehaven,

Omkring 4-årsalderen afholder vi en samtale, hvor vi sammen har en dialog om barnets udvikling og trivsel.

Derudover er der samtaler ved alle sprogvurdering, når barnet er 3 år og 5 år. Vi laver en viden overdragelse sammen ved overgang til skole.

Vi afholder samtaler løbende efter behov.

Udover samtaler bruger vi KBHbarn, hvor vi bestræber os på at lægge billeder, historie og informationer om barnets hverdag.

Vi holder forældrekafe på de forskellige stuer, ca. 4 gange om året. Her er der mulighed for at have en uformel samtale med personalet og de andre forældre.

Der er 2 forældremøder om året, et stort for hele Samuelsgaarden og et for hver afdeling, samt en for kommende skolestart.

Vi har mange traditioner i Samuelsgaarden, vi afholder bl.a. Samuelsgaardens fødselsdag, Julefest, Eidfest, fastelavn, besøg i den nærliggende kirke.

Vi har 2 årlige forældre arbejdsdage, som forældrebestyrelsen arrangerer.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Der er en væsentlig forskel på børn i udsatte situationer. Kjeld Rasmussen og Helle Kjærsgaarden har denne forståelse.

1. **Et udsat barn:** Et barn der qua dets omgivelser kan siges at være i risiko for fejludvikling.

  2. **Det sårbare barn:** Har iboende udfordringer.

  3. **Over-sansestimulering:** Børn der risikerer at blive overstimuleret.
    - a. Børn der har svært ved at holde fokus
    - b. Svært ved at styre deres opmærksomhed
    - c. Tager stimuli ind i store mængder og flakker fra det ene sted til det andet.
- Børn der **lever i en udsat position** og som tvunget af omstændighederne har brug for hjælp. De befinder sig i **livssituationer**, der **er truende for deres psykologiske og sociale udvikling** med risiko for marginalisering i forhold til det omgivende samfund (Bo, Guldager og Zeeberg 2008:13)
  - Sociale afvigelser; **den adfærd eller egenskab** som er normbrydende eller socialt uacceptabelt. (Bo, Guldager og Zeeberg 2008)
  - følge af forskellige typer af **eksklusions-mekanismer** der befinder sig i en social position af ufrivillig ikke-deltagelse, som det ligger uden for det enkelte individ at tage kontrol over (Larsen m.fl. 2010)

*”Resiliens er **processer**, der bevirker, at barnets udvikling når et **tilfredsstillende resultat**, til trods for, at barnet har erfaringer med situationer, der indebærer en relativ høj risiko for, at det kunne udvikle sig afvigende eller problematisk”*

(Rutter 2012)

De mange **definitioner og betegnelser** af børn, der er i problemer, er sammen med **pædagogens normalitetsforståelse afgørende for, hvilken skæbne disse børn vil få i deres fremtid!**

Vores grundlæggende holdning er at **børn gør det godt, hvis de kan.**

Det betyder at det er vores opgave at sikre at vores krav til barnet matcher barnets formåen.

Når der er indskrevet børn i Samuelsgaarden der enten er udsatte eller er sårbare er det alt afgørende at samarbejdet med familien bliver så tæt så muligt. Det er vigtigt at barnet oplever at familien og vi har en god og respektfuld kommunikation. Når barnet starter i

Samuelsgaarden spørger vi ind til barnets helbredssituation, fødslen og om der er andre ting i familien vi bør være opmærksomme på. Dette gør at vi allerede fra starten kan yde den støtte som barnet har behov for.

Da vi som mennesker er dybt afhængige af at indgå i meningsfyldt relationer, er det vigtigt at vi som voksne er forudsigelige, har omsorg og tydelighed.

Alle børn vil gerne være en del af fællesskabet, men nogle børn har svært ved at knække de sociale koder. Derfor er det vores opgave sammen med familien at øve disse færdigheder sammen med barnet. Det kan fx være hvis barnet har svært ved behovsudsættelse her øver vi turtagning, forhandling i børnefællesskabet.

Vi har mulighed for at have en dialog om børn i vores tværfaglige samarbejds møder. Her sidder en børnepsykolog, en socialrådgiver, en tale-høre lærer, en fast voksne fra Samuelsgaarden og evt. støttepædagog, sundhedsplejerske og sprogvejleder. Her kan vi have en anonym samtale om hvordan vi som voksne støtter op om barnet eller ved en samtykkeerklæring fra forældrene ved navn. Dette gør os i stand til at få flere perspektiver på, hvordan vi bedst muligt hjælper barnet. Vi har også mulighed for at holde børneforum, hvor de samme mennesker sidder med, men hvor også forældrene deltager.

I hverdagen er vores nærmeste samarbejdspartnere støttepædagoger, tale – hørelære og børnepsykologer. Disse kommer dog ikke ind i billedet uden forældrenes accept og med en klar aftale om møder, hvor vi udarbejder en handleplan der indeholder familien og vores fælles retning for at understøtte barnets udvikling.

En handleplan er en individuel plan for det enkelte barn. Her beskrives hvilke aktiviteter der skal understøtte barnet. Det kan fx være at barnet har svært ved at koncentrere sig. Så vil vi kigge på hvilke børn fra børnegruppen som barnet kunne have glæde af at være sammen, lege små hukommelseslege (kims leg) og støtte barnet i de forskellige rutiner i hverdagen. En sådan handleplan bliver gennemgået og revideret ca. hver 3 mdr.

Vi har struktureret vores hverdag, så der er genkendelige rutiner, alle børn er fast i en gruppe, som de følges med i deres børnehave tid og vores legezoner er tydeligt indrettet til bestemte formål.

Vi har mindre sproggrupper, hvor der er mulighed for et mere intensitet arbejde med sproget, desuden har vi en sprogansvarlig på hver stue. Arbejdet med sproget både i den særlige indsats, men også i den almene vægter vi meget højt.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi starter store gruppen der er for de kommende skolestarter i maj mdr. året inden de skal starte i skole.

Lige efter sommerferien afholder vi et forældremøde der er specielt til forældre til kommende skolestarter. Her gennemgår vi den sprogvurdering som børnene får taget når de fylder 5 år. Taler om hvordan vi sikre at børnene så meget som muligt bliver parate til overgangen til fritidshjem ca. 1 maj året efter. Vi har til dette møde også inviteret en fra fritidshjemmet, der kommer og fortæller om hvordan det

er at gå på fritidshjem, hvad fritidshjemmet har af forventninger til børn og forældre.

I storegruppen arbejdes der aktivt med sprog, så det bliver mere abstrakt og nuanceret, der løse opgaver tilrettelagt af de voksne fx sprog labyrinter eller før skriftlig arbejdsark. Sværhedsgraden af dette stiger i takt med børnene udvikling og vi sigter efter at børnene har kendskab til den dagligdag de kommer til at møde på skolen og fritidshjemmet.

Storegruppen samles 3 gange om ugen og har deres eget rum på 3 sal. Om mandagen, onsdagen og fredagen. Mandag er kun ninja træning. Dette behøver dog ikke at foregå i salen, men kan også komme ud af huset fx turer eller skoven. Formålet med ninja træning er at styrke koncentration, udholdenhed, behovsudsættelse og relationer. Ninjatræningen beskrives nærmere i læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse.

Inden børnene starter i skole og fritidshjem besøger vi mindst 1 fritidshjem og vores lokale folkeskole, Rådmandsgade skole, hvor vi får en rundvisning og børnene får mulighed for at lege.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi rigtig godt samarbejde med vores lokale bibliotek som både vuggestue og børnehaven jævnligt besøger. Her låner vi både bøger og kommer til deres arrangementer som fx højtlesning.

De lokale legepladser i vores nærmiljø bliver flittigt brugt af hele Samuelsgaarden, hvor vuggestuen holder mest af Allersgade, har børnehaven mulighed for at søge længere ud i distriktet fx til Remisen.

Mindst en gang om året kommer børnehaven i Empire biograf, der er Nørrebros egen biograf i Guldbergsgade. Her er vi ofte heldige at få en gratis forestilling.

By – oasen er et yndet udflugtsmål midt i De Gamles by, hvor vores børn bl.a. kan hilse på geder, kyllinger og marsvin.

Vi handler ind i alle de omkringliggende butikker sammen med børnene når vi skal fejre noget, holde forældrekafe eller mangler noget. Nogle gange komme vi i butikker som børnene ikke kender og andre gange er det gensynsglæde.

Kingos kirken kommer vi i flere gange om året både til høstfest, påske og til jul. Alle børnene kender kirken og Dorte, som desuden også sidder i vores institutionsbestyrelse ud

over at stå for børneaktiviteterne i kirken. Hun kommer også op mod jul og afholder et lille krybbespil i børnehaven.

Hvis vi udvider lokalområdet til at gælde København, er vi heldige at have et godt samarbejde med Anemone teateret, hvor vi både kommer bag ved scenen, har workshop i huset og se forestillinger. Derudover kommer vi gerne på Statens museum for kunst, hvor vi maler, ser på kunst og udstiller det i Samuelsgaarden

Vi bruger de lokale håndværkere, som oftest kommer mens børnene er i huset.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Der står i dagtilbudsloven at alle børn i Danmark har ret til et godt børnemiljø, der fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Vi har indrette læringszoner i hele huset. De starter allerede i opgangen på vej op til vuggestuen på 1. sal. Her er der billeder i børnehøjde som børnene og forældre/voksne kan tale om på vej op og ned. Derudover giver vores mange trapper børnene mulighed for at øve deres motorik og i særdeleshed krydsbevægelser. Før børnene kan gå op og ned, kan børnene kravle både forlæns og baglæns ned af dem. Vi har lange gange på etagerne der indbyder til løb, på væggene hænger forskellige ting, fx pil-fingerebræt eller børnene egen kunst, de lange gange bliver ofte omlavet til motorikbaner hvor der skal balanceres på forskelligt underlag eller hopper fra ”sten” til ”sten”.

Rum påvirker børns udvikling. Hvis vi vil have gode læringsmiljøer, bliver vi nødt til at tænke nyt, når vi indretter vores daginstitutioner, siger designer Susanne Staf-feldt.

Vi har hentet inspiration hos Susanne Staffeldt og Charlotte Ringsmose, der bl.a. deler legezonerne ind på følgende måde:

DEN MEGET AKTIVE ZONE: Legeplads til leg med højt motorisk aktivitetsniveau. Tumblerum, gymnastiksal og åben legeplads. Ind- og udgang, hovedfærdselsårer med mange ganglinjer. Garderober med af- og påklædning.

AKTIV ZONE MED VOKSENINITIEREDE AKTIVITETER: Aktiviteterne foregår om et emne i et åbent miljø. Det er let at få overblik over muligheder og spilleregler. Materialerne er fremme. De voksne er meget synlige for børn og hinanden. Vi har foruden to værksteder, hvor der er rig mulighed for at male, lave ler og keramik, samt et træværksted.

AKTIV ZONE UDEN VOKSENINITIEREDE AKTIVITETER: Rum for den selvstændige leg, et barn eller flere børn sammen. F.eks. konstruktionsområde, figurer, klodser, teater.

STILLEZONE: Rum for fordybelse, historielæsning, afspilning af dæmpet musik eller historier.

Vores store sal på 3 sal indbyder til løb, hoppen, klatre, dans og meget andet, der har et højt aktivitetsniveau, men også til stille lege, når der lægges madrasser ud på gulvet eller når vi holder biograf dag ofte i forbindelse med et tema. Det er også her vi har vores ninja træning og vores fredags disko.

Garderoben er et stort læringsrum, hvor mange relationer bliver opbygget, der er plads til at børnene kan gå rundt om hinanden og hjælpe hinanden.

Alle stuer har indrettet læringszoner, der ændre sig efter børnegruppen behov. Alle stuer har dog et læsehjørne og et køkkenområde. Vi har alle vores materialer og legetøj liggende i gennemsigtige opbevaringskasser, så det er nemt og tydeligt for børnene hvad der er i dem. Hvordan og hvad disse zoner understøtter er beskrevet i de andre læreplanstemaer.

Vuggestuen

I vuggestuen arbejdes der meget med det sanselige, der er blandt andet sansibræt på gangen, da meget af dialogen i vuggestuen er non verbal. De bruger blandt andet babytegn. Dette gør at børnene kan give udtryk for deres basale behov. De voksne har kravlet rundt, så de kunne se stuen i en barnevinkel. Dette gjorde at indretningen ændrede sig og flere ting kom ned i børnehøjde. Det gjorde også at de voksne kom til at sidde ned på gulvet med børnene i stedet for at sidde stole.

Børnehaven

Vi har spurgt børnehavebørnene ud fra børnebarometeret om 15 spørgsmål. De spænder fra om børnene kan lide at gå i børnehave, om de har nogle venner, om de driller og er blevet drillet, til om de har ondt i maven når de skal i børnehave, om de voksne lytter til

dem, om der lugter i børnehaven. Alle børnene har en eller flere gode venner, nogle havde både prøvet at bliver drillet og at drille og andre havde kun prøvet at blive drillet, 2 børn havde nogen gange ondt i maven når de skulle i børnehaven, alle børn syntes de voksne lyttede til dem, men flere havde en eller flere voksne de helst ville tale med, alle børn syntes der lugtede i børnehaven enten fordi der var en lortebælle, en der havde været på toilettet eller når køkkenet lavede fx rosenkål.

Alle børn var uden undtagelse glade for salen og elskede at kunne lege rigtig vilde lege der.

Alle disse svar har givet personalet et godt indblik i hvordan børnene opfatter verden. De 2 børn der svarede at de nogle gange fik ondt i maven har vi taget en dialog med forældrene som gør at vi kan understøtte børnene bedre. Det har også ledt til en samtale med børnene om det at drille, hvordan kan man drille på en "kærlig" måde og hvornår bliver man ked af det. Hvordan er man en god ven?

Legepladsen

Vi anskuer mestring af kroppen som den største kompetence, barnet har for læring. For det første er det vigtigt, at vi i forbindelse med kropslige aktiviteter lægger hovedvægten på mestring og glæde. Hvis børnene skal udvikle en varig glæde over kroppen og bevægelsen, skal de tidlige erfaringer være positive. Vi skal som voksne ikke udelukkende fokusere på resultaterne – det er vigtigere at vi fokuserer på, at barnet tester sig selv med en opgave og at det i længden gør en indsats. For det andet bør vi ved planlægningen af bevægelsesaktiviteterne både tage hensyn til barnets individuelle forudsætninger og udvikling og lægge op til en god differentiering af opgaverne sådan, at børn med forskellige motoriske forudsætninger kan nå frem til en sværhedsgrad, der passer dem. For det tredje skal vi være opmærksom på, at ting tager tid – også på det motoriske område. Der skal mange gentagelser til for, at barnet udvikler sin færdighed i en bevægelse eller en aktivitet, så det nytter ikke at presse barnet. Barnet skal selv have lov til at udvikle sin interesse og motivation for en opgave eller en aktivitet og det kræver tid at tackle modgang og at motivere sig til at gøre et nyt forsøg.

Både vuggestue og børnehaven har deres egen legeplads med mulighed både for gemmesteder og for vilde lege. På begge legepladser er indrettet så det de forskellige aldersgrupper bliver motorisk stimuleret i takt med deres formåen.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

De relationer barnet indgår i, er med til at forme hvem barnet er og hvem det bliver. *Forskning dokumenterer, at det har betydning for barnets personlige udvikling, at voksne engagerer sig i og møder barnet som den person, det er. Barnets alsidige personlige udvikling hænger tæt sammen med, at voksne anerkender dets ret til at blot at være og at barnet har værdi i sig selv – som det er. Barndommen er ikke bare en forberedelse til fremtiden. Nu er i barnets liv har en egen betydning, hvor det handler om at, at barnet skal lære sig selv at kende gennem stabile og trygge relationer. Barnets vej til en personlig udvikling, der er karakteriseret ved tryghed, sikkerhed og selvværd (Udviklingsprogrammet, fremtidens dagtilbud)*

Børn er forskellige, og alle er unikke. Derfor møder personalet barnet anerkendende, ser barnet uden at vurdere det og giver barnet følelsen af at være ok, som det er. Personalet tager barnet alvorligt og viser det nærvær og opmærksomhed. Der skal være udfordringer tilpasset det enkelte barn i dets nærmeste udviklingszone samtidig med, at personalet guider, støtter, opmuntrer og motiverer barnet til deltagelse, vedholdenhed og til at yde en indsats. Derfor prioriterer vi i Samuelsgaarden så vidt muligt at opdele børnene i mindre grupper med øget mulighed for nærvær og fordybelse.

- Vi er opdelt i aldersintegrerede stuer.
- Stuerne i vuggestuen og børnehaven er igen inddelt i aldersvarende grupper på tværs af stuerne.
- Der er en storegruppe både i vuggestuen og i børnehaven.

Alderssvarende grupper

Vi er opdelt i alderssvarende grupper eller efter barnets egen nærmeste udviklingszone. Dette giver mulighed for at spejle sig selv i jævnaldrenes kompetencer. Her laver vi målrettede udviklende aktiviteter til den specifikke aldersgruppe.

Fx er de motoriske evner og relationer i højsæde for de 1-2-årige. Dette kan bl.a. være ved sanseintegration (at være berørings modig), synge (fællesskab og rytme)

Fx arbejdes der med motorikken for de 2-3-årige, musik bruges som understøttende pædagogisk vir-

kemiddel (kravle, gå og det første skridt mod selvhjulpenhed)

Storegruppen i vuggestuen arbejder meget med selvhjulpenhed, dialogisk læsning, sanser. Der er et samarbejde med den mindste gruppe i børnehaven. Dette sikre at overgangen til børnehaven bliver mere glidende.

I lillegruppen 3- 4-årige forsætter børnene med at øve sig i selvhjulpenhed, at kunne færdes i lokalområdet til fods, synger og italesætter begreber, sætningsdannelse osv.

De 4 -5-årige har fokus på samspilslege (Bjørne sover eller Bro bro brille) og holdmentalitet. Sproget kommer i fokus fx gennem bøger, teater og biblioteket.

Her startes sammenhængen mellem børnehaven og skole. Dette er beskrevet i afsnittet om udsatte børn.

Når vi er i alders integrerede grupper på stuerne.

Det giver mulighed for at kunne se, hvad man er på vej til at mestre og spejle sig selv i de større børn. Det gælder også den anden vej hvor barnet kan spejle sig selv og se sin egen

opnåede færdigheder fx jeg bruger ikke mere. Her øver barnet også sin empatiske evner og sine sociale færdigheder ved at hjælpe de mindre børn.

Legezoner

Vi har mange forskellige legezoneer der giver mulighed for ro, fordybelse og hvor barnet kan prøve sig selv af alene og i samspil med andre børn og voksne. Legezonerne stimulerer barnets fantasi, kreativitet, opfindsomhed, der kan leges rollelege og barnet kan spejle sig selv i andre børn og voksne.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Hvad gør vi i den pædagogiske praksis.

Dette gør vi ved at understøtte og anerkende børnenes følelser, så de føler sig forstået, trygge og derfor ikke alene. Vi udviser empati i daglig praksis, dette kan f.eks. ses i afleverings kontekst hvor barnet giver udtryk for, at det er svært at sige farvel og evt. er ked af det. Hertil anerkender vi barnet i den svære følelse og situation det kan være at sige på gensyn.

Vi forsøger at hjælpe børnene med at skabe relationer, så alle børn har et tilhørsforhold til institutionen, i form af relationelle oplevelser. At alle børn har følelsen af at have en ven og derfor være meningsfuld for et eller flere andre børn. Fx når vi italesætter når man er en god ven hvis de hjælper hinanden.

Vi lægger ligeledes stor vægt på følelsen af fællesskab, herigennem oplevelser børnene

deler med hinanden som en del af en gruppe. Disse oplevelser kan fx ses ved højtider, aktiviteter såsom fastelavn, jul m.m.

Vi giver børnene mulighed for at hjælpe hinanden, så omsorg og opmærksomhed ikke kun tildeles af det pædagogiske personale, men i høj grad også fra andre børn. Dette kunne fx være i situationer hvor børnene hjælper hinanden i garderoben med sko eller lignende. I vuggestuen hjælper børnene hinanden ved at et andet barn henter en bamseven, hvis et barn er ked af det.

Vi anser deltagelse og medindflydelse som to vigtige aspekter i børnenes sociale udvikling. Vi forsøger at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvorved forskellighed ses som en ressource.

Vi understøtter børnene i at give udtryk for, samt sige deres mening i forskellige sammenhænge. Netop denne tilkendegivelse af mening, kan udløse konflikter imellem børnene, konflikter vi hjælper dem med at løse. Dette kan fx være at børnene siger til og fra overfor hinanden.

I Samuelsgaarden tilrettelægger vi aktiviteter, der understøtter større og mindre sociale fællesskaber. Vores didaktiske overvejelse vedrørende sammensætning af gruppernes medlemmer er nøje gennemtænkt og aldersvarende, så alle er aktive deltagere af et fællesskab der giver mening for dets medlemmer.

Ved at lytte og være opmærksom på barnet, gøres anerkendelse af andres følelser muligt. Vi hjælper også børnene med at sige til og fra og skaber mulighed for at børnene kan etablere mindre grupper på 3 til 4 børn.

Børnene skaber relation til andre børn og voksne, og herigennem opstår venskaber.

Vi holder samling på stuerne. Dette finder sted for børnene i alle aldersgrupper hver dag.

Personalet holder stuemøder hvor det pædagogiske personale, stuevis drøfter børnenes trivsel. Det er også her vi planlægger aktiviteter på stuerne. Fx hvilke temaer vi skal arbejde med i den kommende tid.

Der afholdes personale/afdelingsmøde ca. 16 gange om året, hvor det pædagogiske personale, mødes og tilrettelægger div. pædagogiske tiltag, samt har en dialog om fx arbejdsfællesskaber, børn, retning og udvikling i pædagogikken.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vuggestuen

Når Samuelsgaardens vuggestue arbejder med sprog og kommunikation har vi dannelse, kultur, traditioner, æstetik, læreprocesser, demokrati og medbestemmelse ind over. Vi arbejder med at lære børnene hvordan taler vi sammen, hvordan er en god samtale og hvad forventes der af os når vi samtaler. Hvordan er vores kultur i samtaler, f.eks. at vi har turtagning, vi har tålmodighed, vi er ikke altid enige og vi lærer at forhandle. Vi taler om hvordan vores tilgang og adfærd til verdenen er og hvorfor det er en fordel at vi kan indgå i sunde sociale fællesskaber, at det gør livet nemmere, når vi ved hvordan vi går ind i en kirke, hvad er en kirke, hvorfor går nogle i kirke, her er traditioner, dannelse en faktor for børnenes sproglige kompetencer.

I Samuelsgaardens vuggestue har vi fast tur dag en gang om ugen og en gang om måneden, tager vi børnene med til biblioteket. Der har børnene mulighed for at blive inspireret til at følge nye ideer til bøger og de voksne kan følge barnets spor og interesse. Vi arbejder med at børnene under demokratiske processer og medbestemmelse kan indgå i sociale fællesskaber, dannelse og færdigheder, f.eks. hvordan går vi på tur, nogle går hånd i hånd, andre sidder i en barnevogn, vi tager højde for trafikken, altså vi går på fortovet. Vi taler om hvordan vi opfører vi os på et bibliotek, f.eks.

råber vi ikke for vi vise hensyn til de andre mennesker der sidder og læser. De voksne vælger aldersopdelte bøger, så hele vuggestuen imødekommes indenfor deres sproglige kompetencer.

Vuggestuen har dialogisk læsning for de børn der er fyldt 2 år eller er tæt ved. Her er der særligt udvalgte bøger, der læses 3 gange i ugen. Her vægtes dialogen højt. Vi arbejder meget med forældreinddragelse indenfor sprog og kommunikation og vi bruger babytegn. Vi har en zone hvor vi læser og spiller teater f.eks. De Tre Bukke bruse. Til samling i vuggestuen vælger børnene selv en sang, nogle gange kan alle børn vælge andre gange nogle udvalgte børn. Vi taler om vejret og hvad vi har af aktiviteter og hvilken voksen de 3 grupper skal være sammen med. Dette giver en følelse af tryghed og forudsigelighed for børnene. Det bidrager til en øget lyst og imødekommenhed hos børnene. Det skaber tryghed for børnene at vi aldersopdeler og danner mindre grupper så børnene, kan overskue læringssituationer. Vi sætter barrieren efter den kontekst vi er i, så vi hele tiden har for øje at vores forventninger kan indfries, så vi ikke bliver skuffet, for det mærker børnene hurtigt. Vi er meget opmærksomme på at de voksne er aktive og nærværende ved børnene.

Vi arbejder med at følge barnets spor og at vi kan sætte os ind i barnets følelser og intentioner. Når det er svært for barnet at sætte ord på, vælger vi altid at se de gode intentioner for børnene.

Vi er meget opmærksomme på at sut, klud og bamser er en god trøst for en del børn. Men hvis det bruges for meget, kan det hæmme sprog og legeudviklingen. Så vi skal være varsom med at ty til de ting hvis barnet bliver utilfreds, og prøve forskellige aktiviteter, så børnene lære at mestre deres utilfredshed på anden måde. Vi skal kunne rumme at børn blive utilfredse, sure eller gale og hjælper dem med

at sætte ord på. Vi arbejder med at anerkender og understøtte børnenes følelser og deres intentioner.

Vi taler til og med børnene i alle hverdagssituationer, så vi italesætter alt hvad vi gør i f.eks. garderoben, nu skal du tage din højre sko, nu sætter du låsen i, så vi kan lyne din jakke op mm.

Vi arbejder æstetisk før/under/efter måltidet. Når vi får f.eks. Fisk, taler vi om hvilken fisk vi får, hvor den mon er fanget og vi kigger på iPad om hvordan fisken ser ud. Vi arbejder med form og farver.

I vuggestuen holder vi samling hver dag, hvor børnene på skift vælger sange, lege, musik eller fortæller på skift om hvad de har oplevet. Vi arbejder med demokrati, så alle børns historier er vigtige for fællesskabet, for vi lærer af hinanden og at vi ofte får gode ideer fra hinanden. Vi taler om årstider, vejret, traditioner, hvad vi skal lave for dagen, hvad der er sket i børnenes familier f.eks. når et barn får en søskende.

I Samuelsgaardens vuggestue har vi forældrekafe/forældredialog, hver tredje måned, hvor forældrene inddrages i rutiner, traditioner, hvad vi er i gang med lige nu, hvad vi har lavet og informationer om planer for vuggestuen. Børnene er med til disse dialogmøder. Vi holder samtaler med forældrene når børn har gået i Samuelsgården 3 måneder og når børnene fylder 2 år. Her får forældrene informationer om barnets almene udvikling, hvor der er udfordringer og hvad de eventuelt kan arbejde med derhjemme. Der holdes derudover møder hvis der er bekymring om barnet.

Børnehaven

Vi holder samling, hvor børnene på skift vælger sange, tæller drenge og piger, taler om årstiderne og børnehaven bruges der piktogrammer så børnene visuelt kan se dagens aktiviteter for sig. Vi taler om vejret, uret og klokken og hvad børnene har oplevet f.eks. i weekenden, rim og remser og fagtelege. Vi tænker meget over hvad formålet med samling skal være. Vi arbejder med at stimulere børnene til at fortælle om de ting de er optaget af.

Børnehaven går jævnligt på biblioteket, hvor børnene hører højtlesning af eventyr og historier her arbejder vi også med dannelse og sociale færdigheder, f.eks. hvordan vil vi gerne ses og opleves af andre og hvordan kan vi i fællesskab og forhandling gribe de interesser der er i børnene når vi skal vælge bøger der skal lånes.

Vi sætter ord på dagligdags rutiner, som når vi skal på legepladsen, på tur ud af huset, henter madvognen, skal i salen, i værkstedet. Her forklares der hvad vi gør og hvorfor.

Vi lægger duge på bordene når vi spiser, da det giver børnene en tydelighed i at der er forskel på, hvad vi laver ved bordene. Vi leger, men vi spiser også ved bordene.

Fælles for vuggestuen og børnehaven

Mennesket er et fortællende væsen, så det at vi taler til og med hinanden om os selv og vores oplevelser skal dyrkes.

Vi er i vuggestuen og børnehaven meget opmærksomme på de daglige gentagelser så der er genkendelighed hvilket er tryghedsskabende for børnene.

Vi har i Samuelsggardens vuggestue og børnehaven, har vi for de børn der har særlig udfordring i sprog en målrettet indsats, hvor børnene er i små grupper læser og spiller spil.

Vi venter på svar fra børnene, da de skal tune sig ind, og det er en proces. Vi skal ikke ændre spørgsmålet det forvirrer for barnet som er i gang med at tænke på det 1. spørgsmål.

Træning i turtagning I større fællesskaber kan en bold eller anden form for talking stick være en hjælp til at vide hvem der kan snakke og hvem der ikke kan snakke.

Udklædningstøj er vigtig for at understøtte børnenes muligheder for rollelege og teater lege og snakke om tøjet, og de roller de har. Vi arbejder med æstetisk og æstetisk forbedning, f.eks. når et barn er mor i en leg, ved de, at de også er Lise på 2 år.

Vi arbejder med legematerialer/manuskripter så der f.eks. i køkkenet er en der er kok, en der spiser på restauranten, en tjener, eller en leg med en mor, en far, en baby, en bedstemor, et kæledyr mm, så der kan være flere børn med i legen og vi får begreber og overbegreber i spil.

Vi arbejder med hotspot i legezoneerne. Det skal være en inspiration og hjælp til personalet, til at få sat flere ord ind i legene. motiverer/hjælpe med at sætte ord på med børnene fx bilzone :overhaling, højre venstre, fart, dreje, køre stærkt/langsomt

Børn lærer af andre børn. Vi arbejder på hvilke udviklingsmuligheder der ligger i at parre børnene på forskellige sproglige niveauer. Vi arbejder med at de børn der er sprogligt udfordret lære af de der mestrer sproget godt, og at de børn der mestrer sproget godt få stimuleret deres sprog. Vi har læst, Bryan Way der har skrevet om: "Ressourcecirklen", så børnenes ressourcer og kompetencer deles ud til alle børn, så børn med forskellige kompetencer kan lære fra sig.

Vi arbejder meget med forældreinddragelse indenfor sprog og kommunikation. Vi fortæller forældrene, hvad vi har særlig fokus på lige nu, hvad vi ønsker de eventuelt kan arbejde med derhjemme.

Vi arbejder med at børnene har trykrammer så de kan udvikle sig sproglige. Vi arbejder med ikke at sætte for høje krav så børnene bliver usikre og ikke tør udfolde og udtrykke sig. Vi arbejder med børnenes selvværd og selvtillid. Vi er opmærksomme på at børnene tør og kan tale om følelser

Vi præsenterer børnene for forskellige musikgenre fx klassisk, pop, rock, ballet, gamle sange, fx I østen stiger solen op og i skovens dybe stille ro. Det er vigtigt at brede viften ud, det giver nuancer af lyde og rytmer og gør at man kan høre forskel på toner og stemninger.

Vi øger kommunikationen i hverdagen. Ved kvalificeret sprogstimulering i hverdagen omkring rutinerne f.eks. ved hentning af madvogn, vi taler om hvem går forlæns baglæns. Vi taler om begreber og overbegreber.

Da børn kan rigtig godt lide lyde, arbejder vi meget med rim og remser. De kan lide at sige ord, som lyder sjove, og det skærper deres opmærksomhed. Ud over at leg med ord appellerer til børns opmærksomhed og lydhørhed, tilfredsstillende rim og remser også et motorisk behov, hvis det kombineres med fagter og rytme.

Når vi tilsætter en fysisk rytme ved at klappe, trampe eller ved at bruge rytmeinstrumenter, understøtter vi den sproglige rytme på fysisk vis. Ved at bruge kroppen og sanserne skærper vi børnenes sansemotoriske opmærksomhed omkring ordene. Og nogle børn lærer bare bedst ved at bruge kroppen

Når vi spiser frokost, arbejder vi med at tale om maden, vi sætter ord på om maden smager sur, sød, bitter eller salt.

I Samuelsgaarden søger vi inspiration fra de andre stuer. Vi går til samling hos hinanden, så vi ser sprogarbejde fra andre perspektiver og får ideer til nye traditioner og rutiner. Vi deler til andre stuer, når vi har set eller hørt noget nyt eller noget der virker.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børn (er sin krop) lærer gennem kroppen. Kroppens motorik og sanser gør det muligt for barnet at tilegne sig erfaring, viden og kommunikation.

I Samuelsgaarden har vi tilrettelagt læringsmiljøer der inviterer til motoriske og sanser aktiviteter, hvor barnet kan danne erfaringer med sin krop, sanser og bevægelse, som er et funderment for både trivsel, læring og udvikling.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

Vi bruger bl.a. vores sal, hvor børnene kan øve og lege med grundbevægelserne, hvor de får selvværd og selvtillid igennem de kropslige erfaringer de gør sig, hvor barnet lærer, hvem er jeg og hvad kan min krop. Vores rutine situationer understøtter den

motoriske udvikling, eks. trapperne op til salen eller ned for at tage på tur.

Frokost, selvhjulpenhed, tage tøj af og på. Vi bruger aktivt de understøttende sprogstrategier i dagligdagen og hjælper derigennem barnet i at udvikle sit sprog omkring sin krop og

Vores praksis med aktive læringsmiljøer under både barnets verbale og non verbale kommunikation.

Trapper

Vi går hver dag på vores trapper enten op til 3 sal, hvor salen er eller ned til stueetagen/legepladsen. Dette træner børnenes motoriske færdigheder og krydsbevægelser. Det er en færdighed der er vigtige at mestre for alle børn bl.a. fordi hjernen lære at huske, koncentrere sig og lære nyt.

Ture

Vi tager ofte på turer i bl.a. lokalmiljøet. Det er bl.a. træning i udholdenhed at kunne gå på gade, de forskellige legepladser giver forskellige motoriske oplevelser og udfordringer.

Legezoner

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres

krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vi arbejder hele tiden på at udvikle og tilpasse vores fysiske læringsmiljø til udefra børnegruppens behov. Vi har tydelige legezoner som understøtter og udvikler barnets motorik og sanser, hvor de forskellige rammer kan imødekomme barnets behov. Da institutionerne er en del af barnets liv, stræber vi i Samuelsgaarden efter at tilbyde børnene både rolige aktiviteter samt vilde lege (high and low arousal). Vi bruger de fysiske rammer som den tredje pædagog til at understøtte barnets initieret leg. Der er indrettet miljøer til de børn der har behov for fysisk udfoldelse f.eks. i form af tumle lege og samtidig er der mulighed for at barnet kan trække sig tilbage i en krog og mærke sig selv og sine grænser. Derudover lærer barnet at interagere med andre børn hvor barnet mærker sig selv og andres grænser som er forskellige fra hvert enkelt barn.

Massageforløb

I vuggestuen gør vi brug af sanser forløb som understøtter og udvikler barnets læring og trivsel eks. vi gør brug af forskellige redskaber så som at stimulerer føle, smagssansen i at barnet mærker på noget koldt, vådt, hårdt, blødt, sødt og surt osv. Vi bruger massage til at give barnet en følelse i at mærke hvad er rart og hvad er ikke rart. Derudover lærer børnene igennem at give og modtage massage som et redskab til at navigere deres følelser og relationer til andre børn.

Ninja træning

I børnehaven har vi udviklet et ninjakoncept, der har til formål at sikre:

En sund børnekultur, hvor at omsorg og respekt er tydelig og hvor børnene naturligt hjælper hinanden.

Hvor børnene bliver robuste, samt har fysisk og mentalt overskud

At børnene kender og bruger deres indre kompas (Kokoro)

En trænings ramme og form der er klar, forudsigelse og tryk.

Alsidige oplevelser, der forundrer og udfordre

Ninja Kodex

1. Vi lytter og ser
2. Vi adlyder læreren
3. Vi passer på og hjælper hinanden
4. Vi fejler på vejen til at mestre
5. Vi får kraft gennem øvelse

Hvad er bagtanken ved kodex?

1. At blive stille inden i, træne opmærksomhed og åbne sanserne
2. At lære at være i en lærings situation og følge en instruktion

3. At lære at aflæse andres tilstand og yde omsorg
4. At lære at acceptere at nederlag og sine begrænsninger
5. At lære selvdisciplin og få erfaringer med at vedholdenhed giver resultat

---

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi leger med naturen, bevæger os i udelivet, eksperimenterer og skaber mening. Natur, Udeliv og Science er naturligt forbundet med, hvordan vi arbejder med sprog, sanser, krop og bevægelse samt den sociale og alsidige udvikling. I fællesskaberne er vi sammen om at dykke ned i Natur, Udeliv og Science.

Børnene skal føle sig som en integreret del af fællesskabet og skal føle at deres spor bliver fulgt, og at vi sammen undersøger deres interesser, her er det vores opgave at sikre at science bliver bragt i spil. Vi vil gerne inkludere og danne et fælles tredje når vi italesætter vores undersøgelser. På denne måde kan vi fremme udviklingen og dannelsen.

Vi taler om hvordan togene kører, herunder kan vi snakke om hvordan bevægelserne sker i transportmidlerne, hvor kommer strømmen fra, hvad er andre fremdriftsmetoder.

Vi taler om hvad funktionerne i bylivet er, eksempelvis kraner eller mennesker med funktioner, såsom skraldemænd, herunder kommer vi ind på kultur,

hvorfor vi i samfundet har behov for folk med forskellige fag og færdigheder.

Vi tager os tid til at stoppe op og søge dialogerne om det, der interesserer børnene.

Når vi bevæger os i naturen, bruger vi blandt andet naturen som en sanseoplevelse og et rum for bevægelse, og tager chancen til at italesætte naturens overordnede sammenhænge, såsom dyrenes funktioner og fotosyntesen. Vi samler naturen sammen og tager den med ind i institutionen, og eksperimenterer.

Vi ser ændringerne faser af genstandes tilstande, eksempelvis fast, flydende, gas eller ikke-newtoniske fase, et godt eksempel er ooblek (vand og Majsstivelse). Eller når vi arbejder med ler, der starter med at være blødt, bliver formet og farvet for til sidst af blive brændt. Slutproduktet er hårdt og smukt farvet i de farver barnet selv har blandet.

Vi søger naturen, fx skoven, parker, Streyf, By-oasen eller zoo. Her skal chancen gribes for at være sammen om at undersøge og opdage. Vi kan tale om dyrene om deres miljø, fx muldvarper, hvor vi kan tale hvordan de ser ud, hvor de bor eller hvad de spiser.

Sammen undersøger vi maden, hvad sker der med maden når vi bager, koger eller rister.

Det bliver sanseligt: dufte, smag og følelser. Fx lave bål og lave fladbrød, altså at se den bløde dej blive fast, og italesætte hvad der sker med dejen og hvorfor, altså at varmen ændre dejens celledstruktur.

Vi leger med vand og sand så børnene kan mærke de forskellige teksturer, egenskaber, hvad sker der når man hældter vand på sand. Hvordan stopper man vandet i at løbe, hvor kommer vandet fra.

Vinter leger vi med sne og kan hermed italesætte hvor kommer sneen fra, sommer leger vi med vand og sand, og vi kan lave

sandstrande i baljer, og hermed tale om geologi og udformningen af vores jord. Det er ligeledes oplagt at tale om årstidernes skifte, hvordan vi ser og føler den.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Samuelsgaarden (definerer) vi kultur, æstetik og fællesskab, som en individuel sanselig oplevelse i fællesskabet. F. eks. Hvor børnene hver især har mulighed at opleve glæden ved den æstetiske og skabende praksis.

komme til udtryk igennem deres leg.

Vi ønsker, at børnene tilbydes en kunstnerisk og æstetisk dimension bl.a. via hvordan vi indretter vores stuer og legeplads, samt vores kreative processer.

Vi ønsker, at børnene igennem musik, sang, højtlesning, rim og remser, tegning, maling fordyber sig og oplever et fællesskab med hinanden og kulturen og dannelsen.

Vi arbejder aktivt med, at alle stuer har et æstetisk udtryk, så børnene inspireres til at være kreative og har lys til at være i skabende processer. Det fysiske indtryk skal

Vi arbejder med at legezonerne har en udsmykning, som indbyder til leg og læring, samt er tydelige for børnene at aflæse. At vores legeplads giver mulighed for sanselige og æstetiske oplevelser bl.a. i form af planter, blomster, børnenes kreative værker.

Vi præsenterer børnene for forskellige kulturelle udtryksformer, samt den kulturarv vores samfund er bygget på.

Det gør vi bl.a. ved at tage på kirkebesøg til højtiderne, bruge det lokale bibliotek, få teateroplevelse og projekt bl.a. i form af et forløb med annemoneteater, hvor formålet er at teateroplevelsen er en samlet proces med forberedelse, fx læse bøger, prøve kræfter med skuespil/fysisk udfoldelse og har fokus på afslutning i form af leg eller kreativ proces. Desuden er der fokus på at inddrage forældrene i form af en fælles teateroplevelse med fællesspisning.

Vores storegruppe i børnehaven optræder med en årlig teaterforestilling (oftest af Janne Aagaard)

I alle vores kulturelle oplevelser og kreative processer vægter vi at oplevelsen deles i fællesskabet og at det enkelte barn deler sine individuelle oplevelser med fællesskabet. som vil spille en store rolle i et hvert barns dannelse.

Børn får mulighed for at eksperimentere og afprøve sig selv i forskellige kulturelle udtryksformer. Vi styrker børn til at være medskabere af kulturen.

Det kulturelle bliver støttet af det fælles tredje voksen-barn og barn- barn.

Vi lægger stor vægt på at arbejde med chancelig, så alle vores børn oplever lige muligheder i deres kulturelle dannelse i vores tilbud.

- styrker børnenes fantasi og kreativitet samt tolerance for forskelligheder.

- Skralde projektuge arbejder vi stadig med. Vi skabe noget med børnene af genbrugs materialer.

- Børnehave viser teaterforestillinger, hvor alle institutionens børn er inviteret til fremvisning ca. 1 gang om året.

- Børnehavebørn kommer i biografen ca. 1 gang om året

- Vi gå til forestillinger, og oplæsninger på Nørrebro bibliotek samt flere besøg igennem året, hvor børnene læser bøger og leger.

- Vi gør meget ud af læsebøger, rim og remser, viser dukkespil eks. hånddukker, "Bukke Bruse".

- Hver dag ved samling synger vi børnesange, hvor børnene på skift vælger en sang fra sangkufferten.

- Vi fejrer Lanterne fest, Julefest, Fastelavn, Påske fest, Sommerfest, Høst fest i børnehaven, Børnenes Fødselsdage, Institutions fødselsdag, børnenes afslutning i vuggestuen og børnehaven.

- Dialogisk læsning, hvor børn får mulighed at udtrykke sig gennem leg og sanser oplevelser.
- Både vuggestuen og børnehaven kommer til muser minimum 2 gang om året. Statens museum for kunst og Zoologiske museum.
- Vi tegner og maler.
- Vi går til Baldersgade kunstlegeplads som er udsmykket af kunstneren Tanja Rau i 2009. Vi ser på vores egen kunstvæg i BaNanna parken, og Rådmandsgade.

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi arbejder allerede ud fra en SMTTE-model, der er en metamodel, denne bruger vi særligt ift. læringszonerne, nye tiltag fx cafe i børnehaven. SMTTE-model bliver evalueret løbende men senest efter 3 mdr. Her har vi mulighed for at se om vores og børnenes intention med tiltaget virker efter hensigten, om der skal laves justeringer eller om kun 20 % af tiltaget virkede og hvordan vi så kan bruge det fremadrettet ift. en ny SMTTE. Denne model bliver også brugt i vores handleplan for børn med særlige behov, hvad enten behovet er at længere eller kortere varende varighed.

Da vores børnegrupes behov er i løbende forandring, er vi altid eksperimenterende i vores tilgang til, hvordan vi bedste understøtter behovet. Fx kan der opstå et behov for en børnegruppe for mere struktur i bestemte situationer eller vi oplever at

eftermiddagsmåltidet ikke til gode ser alle børn. Her vi drøfter spørgsmålet i personalegruppen enten på vores afdelingsmøder eller ved vores fælles personalemøder. Desuden er vi af den overbevisning at vi ikke selv kan det hele, så vi opsøger aktivt viden enten hos andre institutioner eller via kurser.

Vi arbejder med personlige mål, som kollegaerne ved og derfor giver feedback på, både i hverdagen men også til afdelingsmøder. Dette er ikke fuldt integreret i hele huset og er derfor også et udviklingspunkt. Her bruger bl.a. ICDP som metode.

Vi har et stuemøde om mdr. og ca. 16 personale/afdelingsmøder om året, hvor vi drøfter både børn, tiltag, udfordringer i arbejdet og hvordan vi kan skabe et endnu bedre dagtilbud.

Vi har to personaledage om året, hvor vi har mulighed for at fordybe os mere. De er ofte en blanding af oplæg og gruppearbejde, samt refleksion. De sidste emner der har været oppe, er bl.a. dannelse, ICDP, Hanen og arbejdsfællesskab. Vi arbejder på hvordan vi kan lave en bedre opfølgning på disse dage.

Vi laver TOPI 2 gange om året, samt relationscirklen 1 gang om året. Vi ønsker at lave relationscirklen 2 gange om året og skal planlægge det ind i det nye årshjul.

Vi sprogvurderer alle børn første gang når der er 3 år og igen når de er 5 år. Hvis der er børn som scorer uden 15 laves der sproghandleplan og barnet vurderes herefter hver halve år. Vi har en feedback kultur under opbygning fra børnehaven til vuggestuen, men har endnu ikke opnået at få det i system. Vi ønsker at det skal ske ca. hver 3 mdr.

Handleplaner på alle børn der af forskellige årsager er sårbare eller udsatte. Disse handleplaner gennemgås ca. hver 3 mdr.

Vi vil forsat opsøge viden via kurser og vil arbejde videre med videreformidlingen til resten af huset, afdelingen og stuen. I dag er der afsat ca. 10 min på hvert personalemøde til hver kursusforløb. Dette kan vi se som et udviklingspunkt, hvor vi kan blive bedre.

Vi læser et par gange om året en artikel eller et kapitel, som vi kan have en dialog om på vores næste møde.

Vi ønsker i Samuelsgaarden at bruge vores digitale redskaber mere end vi i forvejen gør fx ved implementeringen af digitale stamkort, digitale arbejdstider og sygemeldinger, samt booking af fx møder, klapvogne, turkort osv.

Vi benytter KBHbarn dagligt ift. sovetider, dagbøger, dokumentation, nyhedsbreve, opgørelse og status på fremmøde.

Desuden har vi hvert 2 år en trivselsundersøgelse, APV og pædagogisk tilsyn.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Da læreplaner er udarbejdet af personalegruppen som helhed, vil der løbende være grupper som vil evaluere på forskellige emner i læreplanen. Da det er en fælles opgave, vil læreplanen danne grundlaget for hvordan vi arbejder med vores kerneopgave i dagligdagen.

Vi vil sætte forskellige temaer ind i årshjulet, så vi sikre en bevidsthed i vores praksis.

Vi vil bruge en personaledag på at nærstudere og genbesøge læreplanen, samt lave justeringer og opdatere den inden for de næste 2 år.

Alle nye medarbejdere vil fremover skulle læse vores læreplan inden for den første mdr. i deres ansættelsesperiode.

